

Save the Children

INTERNATIONALE KINDERRECHTEN IN HET KORT

Deze brief is bedoeld voor eenieder die kinderrechten wil bevorderen en praktijk, beleid en wetgeving dichterbij elkaar wil brengen. Hieronder staan een aantal kinderrechten waar Save the Children zich dagelijks voor inzet. Ieder thema begint met het probleem voor kinderen, gevolgd door de verplichtingen die Nederland heeft en de relevante wetgeving vanuit het IVRK.

Ontstaan en status van kinderrechten

In 1923 publiceerde Eglantyne Jebb, de oprichtster van Save the Children, de basis voor de Verklaring van de Rechten van het Kind, de voorloper van het [Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind \(IVRK\)](#) van de Verenigde Naties. In 1995 verbond Nederland zich aan het IVRK. Dit verdrag kwam tot stand omdat rechten van kinderen niet goed werden vertegenwoordigd in bestaande mensenrechtenverdragen, en kinderen vanwege hun leeftijd en ontwikkeling extra of speciale bescherming nodig hebben. Er zijn drie [Facultatieve Protocollen](#), toevoegingen aan het IVRK, waarvan Nederland er nu twee heeft geratificeerd. Eéns in de vijf jaar [rapporteert](#) Nederland aan het VN Kinderrechtencomité over de stand van zaken van kinderrechten in Nederland, Aruba, Curaçao en Sint-Maarten. Nederland moet de volgende periodieke rapportage aanleveren voor 7 maart 2027. Het maatschappelijk middenveld levert schaduwrapportages aan het Comité om de dialoog tussen Nederland en het Comité te bevorderen, in Nederland gaat dit via de [Kinderrechten in Beweging monitor](#). Het Comité maakt dan een rapport met aanbevelingen voor Nederland. Het Comité publiceert ook [General Comments \(GCs\)](#): handleidingen die onderwerpen uit het IVRK uitleggen en overheden helpen bij het implementeren van het IVRK. Naast de eigen verplichtingen bevat het IVRK ook regels die Nederland verplichten om andere landen te helpen bij het implementeren en naleven van kinderrechten.

Alle kinderrechten zijn met elkaar verbonden, maar vier kinderrechtartikelen zijn allesbepalend voor de werking van alle andere artikelen:

- **Artikel 2,**
non-discriminatie: alle kinderen hebben deze rechten
- **Artikel 3,**
het belang van het kind: moet een primaire overweging zijn in beslissingen en keuzes die kinderen aangaan
- **Artikel 6,**
het recht om te leven, te overleven, en te ontwikkelen
- **Artikel 12,**
respect voor en het geven en horen van de mening van het kind

Thema 1: Kinderen en het klimaat

Klimaatverandering heeft ernstige gevolgen. Voor al kinderen in kwetsbare gebieden en landen met een lager inkomen worden door klimaatverandering geraakt. Meer dan 1 miljard kinderen lopen hoog risico op de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme weersomstandigheden, luchtvervuiling en watertekorten. Tussen 2016 en 2021 zijn 43,1 miljoen kinderen uit hun huizen gedreven door natuurrampen zoals overstromingen en droogte, die verergerd worden door klimaatverandering.

Klimaatverandering heeft een disproportionele impact op kinderen. Het zijn kinderen die de zwaarste gevolgen ondervinden van natuurrampen en langdurige milieuvervuiling. Hun kansen op een goede toekomst worden ook het meest geraakt: klimaatverandering heeft impact op hun gezondheid, hun opleidingen en hun stabiele thuissituaties. De overheid heeft de plicht om de gezondheid en het welzijn van kinderen te beschermen.

- **Artikel 3 IVRK:** Het belang van het kind moet een primaire overweging zijn bij alle maatregelen die kinderen aangaan. De klimaatcrisis en milieubeslissingen hebben betrekking op alle kinderen.
- **Artikel 6 IVRK:** Elk kind heeft het recht op leven en ontwikkeling. Ze moeten kunnen opgroeien in een gezonde en veilige omgeving. De levens van kinderen mogen nooit in gevaar worden gebracht door milieuschade. Volgens **GC 26** moet de overheid zorgen voor een gezond, schoon en duurzaam milieu om kinderrechten te beschermen en verwezenlijken.
- **Artikel 29(1)(e) IVRK:** het kind heeft recht op onderwijs dat is gericht op respect voor de natuur. GC 26 bevestigt dit.

Thema 2: Kinderen op de vlucht

Het aantal kinderen op de vlucht wereldwijd steeg tussen 2010 en 2023 van 18,8 miljoen naar ruim 47 miljoen. Door conflicten, geweld en andere schendingen van mensenrechten, blijft dit aantal stijgen. Deze onveiligheid drijft kinderen en families op de vlucht, wat extreme risico's met zich meebrengt. Kinderen lopen gevaar op geweld, uitbuiting, mishandeling en scheiding van hun familie. Hun leeftijd en geslacht zijn risico verhogend. Vaak missen ze ook toegang tot andere rechten en basisvoorzieningen, zoals voeding, gezondheidszorg en fatsoenlijk onderdak. Plekken van aankomst bieden vaak alsnog niet de bescherming die ze nodig en waar zij recht op hebben.

Voor een goede ontwikkeling is het belangrijk dat kinderen levensbedreigende ervaringen zo goed mogelijk kunnen verwerken. Daar is hulp bij nodig, zoals toegang tot basisvoorzieningen om in leven te blijven, maar ook psychosociale steun. De Nederlandse overheid is verplicht om kinderen op de vlucht te beschermen.

- **Artikel 10 IVRK:** ieder kind heeft recht om herenigd te worden met hun ouder(s) als het kind en de ouder(s) niet in hetzelfde land wonen. Aanvragen voor hereniging moeten met welwillendheid, menselijkheid en spoed worden behandeld.
- **Artikel 22 IVRK:** aan elk kind dat de vluchtelingenstatus heeft of deze wenst te krijgen, moet speciale bescherming worden geboden. De overheid moet proberen om alleenstaande of ongeleide gevluchte kinderen te herenigen met hun familie. Naast basisvoorzieningen moeten gevluchte kinderen

toegang krijgen tot onderwijs, buitenschoolse activiteiten, en al hun andere rechten uit het IVRK.

- **GC 6** geeft aan welke specifieke bescherming alleenstaande kinderen op de vlucht nodig hebben, zoals een voogd, een pleeggezin of gezinsvervangend tehuis, toegang tot de asielpcedure en gezinshereniging, en gerichte zorg en accommodatie zoals een pleeggezin of gezinsvervangend tehuis.
- **GC 23** verplicht overheden om kinderen bescherming te bieden tijdens de vluchtroute. Hierin mag geen onderscheid gemaakt worden tussen verschillende leeftijdscategorieën kinderen, detentie mag geen maatregel zijn in de migratie-procedure, kinderen moeten extra beschermd worden tegen geweld en uitbuiting, en ook in (tijdelijke) opvangcentra moeten zorg en onderwijs aanwezig zijn.

Thema 3: Kinderen in oorlog

In 2024 leefden wereldwijd ruim 473 miljoen kinderen (1 op de 6) in oorlogsgebieden. Dit betreft vooral kinderen in Afrika en het Midden-Oosten, maar ook in Haïti en Myanmar zijn veel kinderen slachtoffer van conflict. Geopolitieke veranderingen en afnemende financiering voor noodhulp maken pijnlijk duidelijk dat de noden van kinderen in conflictgebieden toenemen. Oorlogen worden gevoerd door volwassenen, terwijl kinderen het grootste slachtoffer zijn. Naast directe bedreigingen van oorlogsgeweld, verliezen kinderen in oorlog fatsoenlijk onderdak, voeding, bescherming, zorg en onderwijs, en andere rechten. Zij lopen risico hun familie te verliezen of van hen te worden gescheiden. De risico's op seksueel geweld, verminking, rekrutering en uitbuiting door deelname aan het conflict zijn groot.

De impact van oorlog op kinderen is enorm, zowel fysiek als mentaal. Dat wat zij zien en meemaken levert vaak ernstige psychische schade op en heeft negatieve gevolgen voor hun ontwikkeling. Snelle en passende bescherming en ondersteuning zijn van levensbelang. De Nederlandse overheid is verplicht om kinderen in oorlog te beschermen.

- **Artikel 38 IVRK:** verplicht staten het internationaal humanitair recht en regels met betrekking op kinderen te respecteren. Kinderen onder de 15 jaar mogen niet meedoen aan het conflict. Overheden zijn verplicht om een minimumleeftijd in te stellen voor vrijwillige rekrutering, en verantwoordelijk voor de bescherming en verzorging van kinderen die slachtoffer zijn van gewapende conflicten.
- Het **tweede Facultatief Protocol** over de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten biedt extra bescherming tegen rekrutering en gebruik van kinderen in oorlog. Deze kinderen moeten in eerste instantie behandeld worden als slachtoffer van het conflict, waarbij zorg, revalidatie en herintegratie voorop staan. Dit Protocol benadrukt dat het internationaal humanitair recht moet worden nageleefd.

De VN erkent zes ernstige schendingen van kinderrechten, namelijk het rekruteren en gebruiken van kinderen in oorlogsvoering, doding en verminking, seksueel geweld tegen kinderen, ontvoering van kinderen, aanvallen op scholen en ziekenhuizen, en het blokkeren of weerhouden van humanitaire toegang.

Thema 4: Mentale gezondheid en psychosociale steun (MHPSS)

Vijftig procent van de mentale gezondheidsproblemen beginnen met ontwikkelen voor de leeftijd van 18. Wereldwijd leven meer dan 13% van kinderen tussen de 10 en 19 met een gediagnostiseerd mentaal gezondheidsprobleem. Risico op het ontwikkelen van mentale gezondheidsproblemen is twee keer zo hoog voor mensen in crisissituaties, zoals kinderen in oorlog en kinderen op de vlucht. Tegenspoed en traumatische ervaringen leiden vaak tot angst, langdurige/chronische stress, verdriet en rouw, die bij kinderen op verschillende manieren zichtbaar wordt, afhankelijk van hun ontwikkelingsleeftijd.

De kindertijd is een periode van kwetsbaarheid én een periode van kansen. Kinderen zijn veerkrachtig, maar kunnen het niet alleen. Met de juiste vroegtijdige ondersteuning van ouders, leeftijdsgenoten, familie, scholen of zorgverleners kunnen kinderen zich positief ontwikkelen en bijdragen aan hun samenleving. De overheid is verplicht om het mentaal welzijn, de ontwikkeling en het leervermogen van kinderen te bevorderen.

- **Artikel 24 IVRK:** ieder kind heeft recht op een zo goed mogelijke gezondheid en op de best mogelijke gezondheidszorg, inclusief mentale gezondheidszorg. Volgens **GC15** is het belangrijk is dat deze mentale gezondheidszorg toegankelijk, beschikbaar, en kwalitatief toereikend is, en dat onderliggende factoren die het mentaal welzijn beïnvloeden, worden aangepakt.
- **Artikel 19 IVRK:** kinderen moeten beschermd worden tegen alle vormen, inclusief geestelijk, van geweld, mishandeling en verwaarlozing. Overheden moeten bescherming- en ondersteuningsmaatregelen nemen om het kind en de omgeving te helpen in het aanpakken en behandeling van deze problemen. **GC 4** voegt hier maatregelen om mentale stoornissen te voorkomen aan toe.
- **Artikel 39 IVRK:** kinderen die slachtoffer zijn van geweld, verwaarlozing, mishandeling, misbruik of uitbuiting moeten hulp krijgen om hiervan te herstellen. Dit kan gaan om allerlei vormen van slachtofferhulp en zorg.

Thema 5: Gezondheid en gezondheidszorg

Veel kinderen hebben last van gezondheidsproblemen die voorkomen kunnen worden. Miljoenen kinderen wereldwijd krijgen niet de gezondheidszorg waar ze recht op hebben, omdat ziekenhuizen te ver weg zijn; omdat ze op de vlucht zijn of omdat ze alleen leven of hun ouders te arm zijn. Onvoldoende passende voeding, gebrek aan schoon drinkwater en beperkte toegang tot inenting hebben impact op de gezondheid en ontwikkeling van zowel moeder als kind. Op latere leeftijd lopen kinderen risico op schadelijke traditionele gewoontes (zoals kind huwelijken, besnijdenis) of problemen met hun seksuele en reproductieve rechten en gezondheid (SRGR).

Gezondheidsproblemen beperken zich niet tot landsgrenzen. Dokters- en ziekenhuisbehandelingen zijn niet genoeg. Een gezonde start in het leven vereist aanpak van basisbehoeften om gezondheidsproblemen zoals ondervoeding, onhygiënische leefomstandigheden en kennis over persoonlijke verzorging en SRGR. Gezondheidsproblemen beperken zich niet tot landsgrenzen. Overheden zijn verplicht om elkaar via internationale samenwerking te helpen in het realiseren van het recht op gezondheid en gezondheidszorg.

- **Artikel 24 IVRK:** ieder kind heeft recht op een zo goed mogelijke gezondheid en op de best mogelijke gezondheidszorg. Dit betreft het tegengaan van baby- en kindersterfte; toegang tot eerstelijns- en preventieve gezondheidszorg; zorg voor moeders en kinderen voor, tijdens en na de bevalling; het promoten van voorlichting en kennis over gezondheid, inclusief over seksuele gezondheid; en het tegengaan van schadelijke traditionele praktijken.
- **Artikel 23 IVRK:** geeft kinderen met een handicap recht op bijzondere zorg.
- **Artikel 27 IVRK:** verplicht overheden om ouders en verzorgers te ondersteunen in het zorgen voor kinderen tot een toereikende (veilige en gezonde) levensstandaard.
- **GC 3** gaat over het aanpakken van hiv/aids. **GC 4** betreft adolescenten hun toegang tot en eigen beslissingen over gezondheid(szorg), inclusief SRGR. **GC 15** biedt overheden handvatten om artikel 24 te implementeren. **GC 18** betreft schadelijke traditionele praktijken voor kinderen, zoals besnijdenis en kinderhuwelijken.

Thema 6: Onderwijs

Wereldwijd hebben 293 miljoen kinderen geen toegang tot onderwijs; een ernstige belemmering van hun toekomstperspectief. Want onderwijs is allesbepalend voor de kansen van kinderen op een betere toekomst. Ieder kind heeft recht op toegankelijk, passend en kwalitatief onderwijs, zodat zij zich volwaardig kunnen ontwikkelen en kunnen bijdragen aan de samenleving. De Nederlandse overheid moet andere landen via internationale samenwerking helpen om ieder kind het recht op onderwijs te garanderen.

- **Artikel 28 IVRK:** Het recht op onderwijs geldt voor elk kind. Basisonderwijs moet voor ieder kind gratis beschikbaar zijn. De overheid moet er bovendien voor zorgen dat het voortgezet en het beroepsonderwijs toegankelijk is voor ieder kind.
- **Artikel 29 IVRK:** Het onderwijs aan kinderen moet gericht zijn op de ontwikkeling van het kind. Het moet kinderen respect bijbrengen voor mensenrechten, vrede en verdraagzaamheid, verschillende culturen en het milieu. **GC 1** erkent dat ieder kind uniek is. Het hoofddoel van onderwijs moet daarom gericht zijn op het ontwikkelen van de persoonlijkheid, talenten en vaardigheden van ieder kind.

Thema 7: Kinderparticipatie

Kinderen moeten betrokken worden bij beslissingen over beleidsmaatregelen die hen aangaan. Want juist zij ondervinden de grootste gevolgen van de door de overheid genomen beslissingen. Nog altijd blijft de participatie van kinderen ver achter en blijft hun invloed op beleidsvorming beperkt. De stemmen van kinderen moeten gehoord worden en hun belangen serieus worden genomen. Door kinderen te betrekken bij beslissingen kunnen we beleidsmaatregelen creëren die beter aansluiten bij beleid dat van invloed is op zaken die hen aangaan. Dit geldt voor kinderen wereldwijd.

- **Artikel 3(1) IVRK:** Staten moeten het belang van kinderen altijd vooropstellen in de besluiten die hun aangaan. **GC 14** stelt vast dat het beoordelen van wat in het belang van het kind is, nodig is voor alle beslissingen, voorstellen, diensten, maatregelen etc. die in een land aan de order zijn.
- **Artikel 12 IVRK:** Ieder kind heeft het recht zijn mening vrij te uiten in situaties die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind belang moet worden gehecht in lijn met de leeftijd en de ontwikkeling van het kind. Lid 2 geeft het kind het recht om hun mening te geven in juridische en bestuurlijke procedures waarbij het kind betrokken is.
- **Artikel 13 IVRK:** Elk kind heeft het recht op vrijheid van meningsuiting. Dit houdt in dat ze ook de vrijheid hebben om informatie en ideeën te verzamelen en te verspreiden. Waar het uiten van een mening schade kan toebrengen, kan dit recht ingeperkt worden.
- **Artikel 17 IVRK:** Kinderen hebben recht op informatie die begrijpelijk voor ze is en die hun welzijn, gezondheid en ontwikkeling bevordert. Ook moet duidelijk zijn waar deze betrouwbare informatie gevonden kan worden.

Save the Children en kinderrechten

Kinderrechten zijn de leidraad bij alles wat we doen: we vechten er ieder dag voor, al sinds onze oprichting in 1919. Al ruim honderd jaar voelen we ons dag, dag uit verantwoordelijk om voor kinderen op te komen. We steunen ze als ze in armoede leven, of met rampen en conflict te maken hebben. In meer dan honderd landen bieden we noodhulp en structurele hulp, werven we fondsen en beïnvloeden we overheidsbeleid. We roepen partijen zoals de Nederlandse overheid op hun plichten aan kinderen na te komen. Want kinderrechten zijn geen optie, kinderrechten zijn een plicht, verankerd in de wet.

Voor meer informatie:

WWW.SAVETHECHILDREN.NL

Voor meer informatie over deze verschillende onderwerpen en kinderrechten, zie dit overzicht met rapporten en publicaties van Save the Children en andere experts op kinderrechten. Kijk voor alle kinderrechten in toegankelijke Nederlandse taal - inclusief de Facultatieve Protocollen en General Comments - op de website [Kinderrechten.nl](https://kinderrechten.nl).

Kinderen en het klimaat

- [Save the Children \(2021\)](#), Born into the climate crisis: Why we must act now to secure children's rights.
- [UNICEF \(2023\)](#), Children displaced in a changing climate.

Kinderen op de vlucht

- [Save the Children \(2023\)](#), Safe for some: Europe's selective welcome to children on the move
- [Save the Children \(2024\)](#), Hope and harm: Children's experiences of seeking safety in Europe
- [UNICEF \(2024\)](#), 9 facts about children on the move

Kinderen in oorlog

- [Save the Children \(2024\)](#), Stop the war on children: Pathways to peace
- [VN Rapport van de Secretaris Generaal over kinderen en gewapend conflict \(2024\)](#)

Mentale gezondheid en psychosociale steun

- [Save the Children \(2024\)](#), Trapped and scarred: The compounding mental harm inflicted on Palestinian children in Gaza
- [Save the Children \(2024\)](#), Structuur, steun en stabiliteit: mentale zorgverlening voor kinderen in de asielopvang en wat daarvoor nodig is
- [TeamUp Wereldwijd](#), een samenwerking van War Child, Save the Children en UNICEF Nederland

Gezondheid en gezondheidszorg

- [Save the Children en Oxfam International \(2022\)](#), Dangerous delay 2: the cost of inaction
- [Save the Children \(2020\)](#), Contraception by choice: Common approach comprehensive overview
- [UNICEF \(2024\)](#), Child survival: under-5 mortality

Onderwijs

- [Save the Children \(2022\)](#), Inclusive education position paper.
- [Save the Children \(2022\)](#), The quality learning framework 2022.
- [UNICEF](#), Ieder kind heeft recht op onderwijs.

Kind- en jongerenparticipatie

- [Save the Children \(2021\)](#), The nine basic requirements for meaningful and ethical children's participation.
- [Speaking Minds](#), opgericht door Save the Children, Defence for Children, en Stimulansz.
- [Save the Children \(2024\)](#), Regeerprogramma in kindertaal